

Elsanta AB
Andesitgatan 7 B
254 68 Helsingborg

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen Skåne (Länsstyrelsen) beslutar att Elsanta AB (556651–6018) ska betala en sanktionsavgift om 1 400 000 kr (en miljon fyrahundra tusen kronor).

Sammanfattning

Elsanta AB (företaget), med säte i Skåne län, registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 11 oktober 2021. Företaget bedriver enligt registret följande verksamhet: Kontanthandel, övrigt Import och försäljning av frukt och grönt. Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur företaget under perioden den 1 januari 2022 till och med den 17 augusti 2022 följt bestämmelserna i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrifter och allmänna råd (12FS 2017:22) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ändrad genom 12FS 2018:31, 12FS 2019:29 och 12FS 2021:22 (länsstyrelsens föreskrifter).

Granskningen visar att företagets allmänna riskbedömning har brister, då handlingen saknar en tillräcklig beskrivning och analys av hur de produkter och tjänster som företaget erbjuder kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Som en konsekvens av en otillräcklig allmän riskbedömning av verksamheten saknar företaget förutsättningar för att riskvärdera sina kunder på rätt grunder samt ta fram adekvata och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer i enlighet med penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter.

Länsstyrelsen bedömer överträdelsen som allvarlig och att den har inneburit en ökad risk för företaget att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Med anledning av konstaterade överträdelser beslutar länsstyrelsen att företaget ska betala en sanktionsavgift om 1 400 000 kr.

Beskrivning av ärendet

Elsanta AB (företaget) har till Bolagsverket anmält att verksamheten ska importera och exportera frukt och grönsaker, sälja dessa i Sverige och övriga Europa samt utöva konsultarbete inom frukt- och grönsaksnäringen och därmed förenlig verksamhet.

Enligt Creditsafe har företaget varit godkänt för F-skattsedel och registrerat till mervärdesskatt sedan 2004–01.

Företaget är sedan den 11 oktober 2021 registrerat i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Enligt nämnda register bedriver företaget verksamhet inom: Kontanthandel, övrigt Import och försäljning av frukt och grönt.

Penningtvättslagen omfattar fysiska och juridiska personer som driver yrkesmässig handel med varor, där det kan antas att det betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till samma belopp. En sådan verksamhet står under länsstyrelsens tillsyn och ska bland annat göra en allmän riskbedömning av sin verksamhet samt skapa rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har den 17 augusti 2022 förelagt företaget att skicka in:

1. verksamhetens allmänna riskbedömning,
2. en beskrivning av hur företaget tilldelar sina kunder en riskprofil,
3. verksamhetens rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter.
4. huvudboksutdrag från kassakontot samt för kontot för försäljning respektive inköp gällande perioden den 1 januari 2022 till om med den 17 augusti 2022 samt
5. utdrag över insättningar av kontanta medel till bank eller om företaget nyttjar värdetransportföretag gällande perioden den 1 januari 2022 till om med den 17 augusti 2022.
6. kopior på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom, utförda under perioden den 1 januari 2022 till och med den 17 augusti 2022, gällande de tre kunder som svarar för företagets största kontanta transaktioner begärdes. För dessa tre kunder skulle företaget också lämna uppgift om kundens tilldelade riskprofil.

I det fall det inte var möjligt eller dokumentation saknades ombads

företaget lämna en förklaring till detta.

Föreläggandet skickades med brev med mottagningsbevis.

Företagets yttrande inklusive handlingar med anledning av Länsstyrelsens föreläggande inkom till Länsstyrelsen den 27 september 2022.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Av 2 kap. 1 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). I samma paragraf beskrivs att verksamhetsutövaren särskilt ska beakta:

- vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls,
- risker som kan kopplas till de kunder företaget har,
- risker förknippade med hur produkter och tjänster tillhandahålls,
- geografiska riskfaktorer.

Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar.

I prop. 2016/17:173, Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (förarbete till penningtvättslagen), sid 510, framgår att verksamhetsutövarens bedömning ska besvara frågan om och hur de produkter och tjänster företaget erbjuder sina kunder kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt 2 kap. 2 § penningtvättslagen ska omfattningen av den allmänna riskbedömningen bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras och hållas uppdaterad.

I enlighet med 2 kap. 2 § länsstyrelsens föreskrifter ska en verksamhetsutövare utvärdera den allmänna riskbedömningen

regelbundet, minst en gång per år, och uppdatera den vid behov. Datum för utvärderingen av den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras.

Företagets redogörelse

Företagets allmänna riskbedömning består av avsnittet ”Affärsflöde Elsanta Sårbarhets Analys” i inskickat dokument benämnt ”Allmän Sårbarhets Analys”. Dokumentet är ”version 20210111” och är daterat den 27 januari 2022.

I avsnittet ”Affärsflöde Elsanta Sårbarhets Analys” har företaget gjort en schematisk uppställning utifrån del i affärsflödet, risk, sannolikhet, konsekvens och förebyggande rutin.

Företaget har bedömt att vid:

- ”Inköp” är sannolikheten ”Låg” för risken ”Penningtvätt och illegal handel” och beskrivit konsekvens som ”Skadar företags anseende + Ekonomisk förlust” samt förebyggande rutin som ”Grundlig Leverantörs Bedömning Certifiering krävs”.
- ”Inleverans” och ”Kyllagring” finns det ”Ingen risk” samt sannolikhet är ”Låg”.
- ”Försäljning” är sannolikheten ”Låg” för risken ”Penningtvätt och Illegal handel” och beskrivit konsekvens som ”Skadar företags anseende + Ekonomisk förlust” samt förebyggande rutin som ”Grundlig kontroll innan ny kund antages Liten kundstock Krav på F skatt sedel All försäljning på Faktura”.
- ”Utleverans” finns det ”Ingen risk” samt sannolikhet är ”Låg”.

I inskickad skrivelse daterad den 22 september 2022 har företaget bedömt att den sammantagna risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är ”låg”.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömer att inskickad handling ”Affärsflöde Elsanta Sårbarhets Analys” inte uppfyller penningtvättslagens krav på en allmän riskbedömning.

Identifierad risk som ”Penningtvätt och illegal handel” är inte tillräckligt beskriven och analyserad. Det finns inget resonemang kring eller någon annan information som visar på vilka av företags produkter och tjänster som kan utsättas för risken ”Penningtvätt och illegal handel” och hur ett sådant utnyttjande skulle kunna gå till. ”Inköp” och ”Försäljning” och risken ”Penningtvätt och illegal handel” bedömer Länsstyrelsen vara för ospecifika för att kunna vara en, i penningtvättslagens mening, bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Handlingen saknar en tillräcklig beskrivning och analys av vilka risker

och sårbarheter företagets produkter och tjänster har för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget har inte heller analyserat och bedömt hur risker och sårbarheter hos företagets produkter och tjänster kan påverkas av förhållanden kopplade till företagets kunder, hur produkter och tjänster tillhandahålls, geografiska riskfaktorer, verksamhetsspecifika omständigheter och andra relevanta faktorer.

Länsstyrelsen bedömer utifrån ovanstående att det är svårt för företaget att kunna bedöma den sammantagna risken för verksamheten, tilldela riskprofiler till sina kunder samt att ta fram verksamhetsspecifika rutiner och riktlinjer utan en tillräcklig beskrivning och analys av hur företagets produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. I och med att den allmänna riskbedömningen ska ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism bedömer Länsstyrelsen att konstaterade brister är allvarliga och leder till att företaget inte har tillräckliga förutsättningar, i penningtvättslagens mening, att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Av 2 kap. 3 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden.

När det behövs för att bestämma kundens riskprofil ska verksamhetsutövaren ta hänsyn till omständigheter som avses i 2 kap. 4 och 5 §§ penningtvättslagen samt andra omständigheter som i det enskilda fallet påverkar risken som kan förknippas med kundrelationen.

Av Regeringens proposition 2016/17:173, Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, s. 248 framgår att ”en verksamhetsutövare måste riskklassificera sina kunder oavsett om det rör sig om en affärsförbindelse eller en enstaka transaktion. Inom ramen för riskklassificeringen ska kundspecifika faktorer beaktas.”.

Enligt 2 kap. 3 § penningtvättslagen ska kundens riskprofil följas upp under pågående affärsförbindelser och ändras när det finns anledning till det.

Företagets redogörelse

I inskickad skrivelse daterad den 22 september 2022 beskriver företaget att de gör en kreditprövning på samtliga nya kunder via en

kreditupplysningstjänst. Företaget framför även att deras ”kontanthantering avser i princip endast kontanta inbetalning från två kunder” och att eftersom de har ”långvariga relationer med båda dessa kunder, anser vi att vi kan säkerställa att risken för penningtvätt är låg”. Inskickade exempel på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom gäller två kunder och innehåller uppgift om att tilldelad riskprofil för båda dessa är ”Låg”. Företaget har inte skickat in någon ytterligare beskrivning av hur de tilldelar riskprofiler till sina kunder.

Länsstyrelsens bedömning

Företaget skriver i sitt yttrande daterat den 22 september 2022 att de genom inledande kreditprövning, fortlöpande kreditbevakning tillsammans med långvariga relationer med de kunder som betalar kontant säkerställer att risken för penningtvätt är låg. De av företaget inskickade handlingarna beskriver inte hur företaget tilldelar riskprofiler till företagets kunder.

Länsstyrelsen gör bedömningen, i enlighet med penningtvättslagen, att i avsaknad av en tillräcklig allmän riskbedömning saknar företaget förutsättningar för att fullt ut bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil bland annat ska bestämmas med utgångspunkt i företagets allmänna riskbedömning. Den information om kundföretagen och deras verksamhet som företaget har kan inte på rätt grunder, i penningtvättslagens mening, bedömas kopplade till hur kunden kan använda företagets produkter och tjänster och den eventuella risk detta kan medföra för att företaget kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Rutiner och riktlinjer

Gällande bestämmelser

Av 2 kap. 8 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter. Rutinerna ska fortlöpande anpassas efter nya förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Rutinerna och riktlinjernas omfattning och innehåll ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen.

I kapitel 3–5 penningtvättslagen framgår vilka hänsyn som ska tas i rutinerna och riktlinjer för kundkännedom, övervakning och rapportering, och behandling av personuppgifter.

I enlighet med 2 kap. 6 § länsstyrelsens föreskrifter ska

verksamhetsutövaren utvärdera sina rutiner och riktlinjer regelbundet, minst en gång per år, och uppdatera dem vid behov. Datumet för utvärderingen ska dokumenteras.

Kundkännedom

Enligt 3 kap. 1 § penningtvättslagen får en verksamhetsutövare inte etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion, om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna

1. hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen, och
2. övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§.

En verksamhetsutövare ska enligt 3 kap. 7 – 11 §§ penningtvättslagen utföra följande kundkännedomsåtgärder:

- identifiera kunden och kontrollera kundens identitet,
- i det fall kunden företräds av en person, som uppger sig handla på kundens vägnar, kontrollera den personens identitet och behörighet att företräda kunden,
- utreda om kunden har en verklig huvudman samt kontrollera den verkliga huvudmannens identitet,
- bedöma om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person,
- kontrollera om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högrisktredjeland.

I kapitel 3 länsstyrelsens föreskrifter framgår hur en verksamhetsutövare ska kontrollera kundens identitet, hur detta ska dokumenteras samt vad som ska framgå av dokumentationen.

Övervakning och rapportering

Av 4 kap. 1 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från det som kan vara förväntat utifrån kännedom om kunden, de produkter och tjänster som tillhandahålls och övriga omständigheter. Övervakningen ska syfta till att verksamhetsutövaren även ska kunna upptäcka aktiviteter och transaktioner som utan att vara avvikande kan antas ingå som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Enligt samma lagrum ska inriktningen och omfattningen av

övervakningen bestämmas med beaktande av de risker som identifierats i den allmänna riskbedömningen, den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen och annan information om tillvägagångssätt för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I det fall avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska en verksamhetsutövare i enlighet med 4 kap. 2 § penningtvättslagen utföra skärpta kundkännedomsgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna bedöma om det finns skäl att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Som en konsekvens av ovan nämnda lagrum ska verksamhetsutövaren, utan dröjsmål, rapportera sin misstanke till Polismyndigheten i enlighet med 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

En verksamhetsutövare och dess anställda får i enlighet med 4 kap. 9 § samma lag inte röja information om och uppgifter i bedömning och rapportering för kunden eller någon utomstående. Brott mot tystnadsplikten regleras i 20 kap. 3 §, första stycket brottsbalken (1962:700).

Av 4 kap. 6 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism om Polismyndigheten begär detta.

I enlighet med 4 kap. 7 § samma lag ska en verksamhetsutövare ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.

Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart i enlighet med 4 kap. 1 § andra stycket länsstyrelsens föreskrifter.

Behandling av personuppgifter

Av 5 kap. 2 § penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare får behandla personuppgifter i syfte att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt samma lag.

I 5 kap. 7 och 11 §§ penningtvättslagen framgår att information om att sådana personuppgifter behandlas och om att sådana uppgifter lagras får inte lämnas till kunden. Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.

En verksamhetsutövare ska spara handlingar och uppgifter som avser utförda kundkännedomsåtgärder i fem år från att åtgärderna eller transaktionerna utfördes, eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde i enlighet med 5 kap 3 § penningtvättslagen. Vid ett avstående från att utföra en transaktion eller att inleda en affärsförbindelse ska tiden räknas från det att avståndet skedde. En förlängning av tiden för bevarande kan enligt 5 kap. 4 § penningtvättslagen göras till maximalt 10 år.

I enlighet med 5 kap. 1 § länsstyrelsens föreskrifter ska en verksamhetsutövare bevara handlingar och uppgifter på ett betryggande sätt. Handlingarna ska vara ordnade antingen elektroniskt eller i pappersform så att de är lättåtkomliga och sökbara.

Företagets redogörelse

Företaget har i inskickad ”POLICY FÖR ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM Upprättad 2020” skrivit att policyn ”stys av Lag (SFS 2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism jämte Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) (penningtvättsregelverket)”. Policyn är version 20220101.

I policyn beskrivs:

- syftet med policyn,
- definitioner för penningtvätt och finansiering av terrorism,
- att företagets allmänna riskbedömning ”ska baseras på en sårbarhetsanalys av hur Bolagets produkter och tjänster skulle kunna utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism”,
- att VD:n är ansvarig ”för att det finns fastställda regler och rutiner som förhindrar penningtvätt och finansiering av terrorism i Bolaget, samt att dessa uppdateras minst årligen”,
- att ”De interna reglerna ska särskilt ange regler för hur Bolaget uppnår kundkännedom. Kundkännedom ska baseras på den allmänna riskbedömningen.” samt
- att VD:n ansvarar för uppföljning av regelefterlevnad.

Enligt inskickade ”RUTINER & RIKTLINJER FÖR KUNDKÄNNEDOM” tar företaget alltid en kreditupplysning och referenser vid uppläggnig av ny kund. Företaget skriver att ”Minst en gång per månad skall kundmöte hållas där uppföljning av samarbetet sker” och att kreditbevakning sker fortlöpande. Företaget skriver vidare att ”Så fort som kundens ÅR-handling har registrerats hos bolagsverket, läses denna igenom och analyseras tillsammans med kunden”. Företaget beskriver även att de bedömer risken för att pengarna kommer

från penningtvätt eller kan komma att finansiera terrorism vid varje kontant kundinbetalning på belopp motsvarande 5 000 Euro.

Av handlingen framgår att företaget ska rapportera misstänkta transaktioner och aktiviteter till Finanspolisen och att handlingar och uppgifter gällande kundkännedom och övervakning och rapportering sparas digitalt i fem år. Efter denna angivna tidsram ”makuleras och strimlas dokumenten”.

Inskickad dokumentation för att styrka genomförda kundkännedomsåtgärder avser de två kunder som betalar kontant och består av en rapport från en kreditupplysningstjänst samt kopia på kundens senaste årsredovisning för båda kundföretagen. På båda inskickade rapporterna från kreditupplysningstjänsten finns en manuell notering om att kunden tilldelats en riskprofil som ”Låg”.

Länsstyrelsens bedömning

Företaget ska som verksamhetsutövare under länsstyrelsens tillsyn, utöver penningtvättslagen, även följa länsstyrelsens föreskrifter avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Som en konsekvens av detta ska hänvisning i ”POLICY FÖR ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM Upprättad 2020” göras till länsstyrelsens föreskrifter, inte Finansinspektionens.

Länsstyrelsen bedömer att inskickade ”RUTINER & RIKTLINJER FÖR KUNDKÄNNEDOM” inte uppfyller krav på åtgärder för kundkännedom enligt penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter. Handlingen saknar helt uppgift om hur företaget identifierar och kontrollerar kundens identitet, hur de utreder om kunden har en verklig huvudman, och i enlighet med penningtvättslagen åtminstone gör en sökning i registret över verkliga huvudmän enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän samt hur företaget kontrollerar den verkliga huvudmannens identitet. Företagets rutin och riktlinjer beskriver inte heller hur företaget gör en bedömning av om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person. Företaget har inte heller beskrivit att de gör en kontroll av om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högriskredjeland.

I inskickade rapporter från en kreditupplysningstjänst och årsredovisningar (inskickade handlingar som exempel på faktiskt utförda kundkännedomsåtgärder) finns ingen information om vem som är kundens verkliga huvudman eller om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person.

Inskickad handling ”RUTINER & RIKTLINJER FÖR KUNDKÄNNEDOM” beskriver vidare inga skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna bedöma om det finns skälig grund att rapportera misstänkta aktivitet och transaktion eller som företaget ska utföra i det fall de bedömer en kunds riskprofil som ”Hög”.

Länsstyrelsen noterar att den av företaget inskickade handlingen saknar information om att tiden för bevarande av uppgifter och handlingar kopplade till kundkännedomsåtgärder, vid begäran från till exempel Finanspolisen, kan förlängas till max tio år. Handlingen saknar även information om penningtvättslagens meddelandeförbud.

Länsstyrelsen gör bedömningen att konstaterade brister i ”RUTINER & RIKTLINJER FÖR KUNDKÄNNEDOM” är allvarliga.

Länsstyrelsen gör vidare bedömningen, i enlighet med penningtvättslagen, att i avsaknad av en tillräcklig allmän riskbedömning saknar företaget förutsättningar för att ha adekvata och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta med beaktande av att företagets rutiner och riktlinjer bland annat ska bestämmas med utgångspunkt i företagets allmänna riskbedömning. Utan en tillräcklig beskrivning och analys av hur företagets produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i den allmänna riskbedömningen finns det en risk att företaget saknar förmågan att upptäcka beteenden och transaktioner som kan vara ett led i penningtvätt.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 10 § penningtvättslagen ingripa mot en verksamhetsutövare som överträder en bestämmelse i 2–6 kap. penningtvättslagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag. Vid en överträdelse får länsstyrelsen ingripa genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift i enlighet med 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

I enlighet med 7 kap. 13 § ovanstående lag ska länsstyrelsen vid val av ingripande ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I försvårande riktning ska länsstyrelsen beakta om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse. I förmildrande riktning ska länsstyrelsen beakta om utredningen underlättats genom ett i

väsentlig utsträckning aktivt samarbete och om överträdelsen snabbt har upphört sedan den anmälts till eller påtalats av myndigheten.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen gör bedömningen att företagets allmänna riskbedömning inte är tillräcklig avseende en verksamhetsspecifik beskrivning och analys av hur de produkter och tjänster som företaget erbjuder kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Som tidigare beskrivits är inskickad handling inte tillräcklig gällande beskrivning och analys av vilka risker och sårbarheter företagets produkter och tjänster har och hur dessa kan påverkas av förhållanden kopplade till företagets kunder, hur produkter och tjänster tillhandahålls, geografiska riskfaktorer, verksamhetsspecifika omständigheter och andra relevanta faktorer. Denna del av den allmänna riskbedömningen är grunden för riskbedömningen och väsentlig i hela företagets riskbaserade arbete. Utan en tillräcklig allmän riskbedömning har verksamheten inte en tillräcklig medvetenhet om och förutsättningar för att motverka de risker som verksamheten kan utsättas för gällande penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har ovan bedömt att inte heller företagets rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter kan, i penningtvättslagens mening, anses vara tillräckliga. Detta mot bakgrund av att rutiner och riktlinjer, utöver att följa penningtvättslagens krav på innehåll, ska utformas för att minimera, om möjligt helt motverka, identifierade och bedömda risker i den allmänna riskbedömningen. Länsstyrelsen bedömer att då företaget i dessa väsentliga delar, under perioden den 1 januari 2022 till den 17 augusti 2022 (tillsynsperioden), inte efterlever kraven i penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter har överträdelserna varit av sådan art att ett ingripande är motiverat.

Av inskickad uppgift, i handling benämnd "Kontanta Inbetalningar Elsanta AB (556651–6018)", framgår att företaget har utfört kontanta transaktioner som omfattas av penningtvättslagens krav på kundkännedomsåtgärder. Handlingen är en lista över kontanta betalningar (med verifikationshänvisning) om totalt 7 460 749 kr, exklusive moms, under perioden den 1 januari 2022 till den 31 augusti 2022.

Länsstyrelsen konstaterar att en försvårande omständighet är att företaget, under tillsynsperioden, har utsatt verksamheten för en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att utföra kontanta transaktioner som överstiger 5 000 Euro utan att ha utfört kundkännedomsåtgärder i enlighet med penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter. Företaget har därmed inte iakttagit

penningtvättslagens förbud mot att genomföra en transaktion utan att ha tillräcklig kundkännedom. Länsstyrelsen har inte funnit några förmildrande omständigheter som ska vägas in i valet av ingripande. Vid en sammantagen bedömning bedömer länsstyrelsen att ett ingripande ska ske genom beslut om sanktionsavgift.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också påpeka att det inte endast är vid företagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha ett samband, som överstiger 5 000 Euro eller mer som företaget ska vidta kundkännedomsåtgärder. Företaget ska även agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid betalning som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av penningtvättslagen vid misstänkta aktiviteter och transaktioner.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Av 7 kap. 14 § framgår att sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (i) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, (ii) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro. Sanktionsavgiften ska inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Av 7 kap. 16 § framgår att när sanktionsavgiftens storlek fastställs ska särskild hänsyn tas till förmildrande och försvårande omständigheter samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. För att bestämma en sanktionsavgifts storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses bland annat företagets årsomsättning (Prop. 2013/14:228 Förstärkta kapitaltäckningsregler, sid. 240).

Enligt årsredovisningen för räkenskapsåret 2020/2021 har Elsanta AB en årsomsättning på 343 662 647 kr. Enligt uppgift i Creditsafe har företaget 10 – 19 anställda. I inskickad skrivelse daterad den 22 september 2022 skriver företaget att kontanta inbetalningar ”avser 3 % av total omsättning”.

Länsstyrelsen har ovan i beslutet bedömt att företaget har brutit i väsentliga delar avseende sina skyldigheter att vidta åtgärder i enlighet med penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter.

Mot bakgrund av att Länsstyrelsen bedömer att Elsanta AB inte har en tillräcklig allmän riskbedömning av sin verksamhet i enlighet med kraven i penningtvättslagen har företaget inte haft förutsättningar att tilldela riskprofiler till sina kunder och ha verksamhetsanpassade rutiner för kundkännedom, övervakning och rapportering samt behandling av personuppgifter för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Utifrån inskickade handlingar som exempel på faktiskt utförda kundkännedomsåtgärder bedömer Länsstyrelsen vidare att företaget brutit i efterlevnad av penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter även här.

Länsstyrelsen bedömer att konstaterade brister medför en förhöjd risk för att företaget kan ha utnyttjats för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsen gör vidare bedömningen att bristerna ligger inom företagets kontroll och har pågått under i vart fall hela tillsynsperioden.

Länsstyrelsen har i sin bedömning av sanktionsavgiftens storlek tagit hänsyn till att företaget har en begränsad hantering av kontanter i förhållande till företagets totala omsättning. I absoluta tal är den totala summan för kontanta betalningar, 7 460 749 kr, exklusive moms, under perioden den 1 januari 2022 till den 31 augusti 2022, dock hög. Utöver tidigare påtalade försvårande omständigheter (under avsnittet ”Val av ingripande”) har inget annat framkommit.

Angående sanktionsavgiftens storlek bedömer Länsstyrelsen att den eventuella vinst som företaget kan ha gjort till följd av överträdelseerna av penningtvättslagen inte går att fastställa. Länsstyrelsen konstaterar även i sammanhanget att företagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar jämfört med konkurrenter som följt penningtvättslagen och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva denna.

Vid en sammantagen bedömning, av överträdelseernas karaktär och med hänsyn till ovan angivet samt företagets finansiella ställning, bestämmer länsstyrelsen sanktionsavgiften till 1 400 000 kr (en miljon fyrahundra tusen kronor).

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § p. 16, 2 kap. 1 - 5 §§, 8 §, 3–6 kap., 7 kap. 5 § första stycket, 8 §, 10 – 11 §§, 13–14 §§, 16 §, 21 § och 25 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen).

- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 2–6 kap. Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrifter och allmänna råd (12 FS 2017:22) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (länsstyrelsens föreskrifter).

Information

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Företagets skyldighet att ha en dokumenterad allmän riskbedömning och för verksamheten anpassade rutiner och riktlinjer i enlighet med penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter kvarstår. Länsstyrelsen kan på nytt komma att följa upp hur Elsanta AB följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-224 10 00 eller via e-post skane@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 26304–2022 i ämnesraden för e-post.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Jesper Jacobsson med förvaltningshandläggare penningtvätt Elisabeth K Lindell som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Birgitta Fredriksson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

7. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Skåne antingen via e-post; skane@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, skane@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 10 00. Ange diarienummer 26304-2022.